

TRIGLAVA

LETO X.

16. NOVEMBRA 1957.

ŠTEV. 222.

PIP, PIP, PIP

Slabotno sta piskala umetna satelita, ki so ju Sovjeti nedavno spustili na pot okrog zemlje. A njuno popiskavanje "Pip, pip, pip," je odmevalo po svetu, kot da bi prepevala Internacionalo in pozivala proletarce vseh dežel, naj se združijo. Proletarce, ki se vozijo na delo v lastnih avtomobilih, rdeča propaganda ne zadene posebno. A vendar je pretresla Amerikance vest o malem sopotniku - prvem predmetu, ki ga je človek spustil v prostor nad zemljo. Zadelo je njihov ponos, njihovo prepričanje o tehnični nadmoči in občutek, da so varni za ščitom znanstvenih naprav in izstrelkov pred nenadnim sovjetskim napadom.

Na tej strani oceana je vest zbudila rahlo škodoželjnost Amerikanom, a je obenem mrzlo pretresla atlantske zaveznike. Spuščanje satelitov je potrdilo prejšnje sovjetsko naznanilo, da so preizkusili medcelinsko raketo, ki mu nekateri niso povsem verjeli. Sovjeti niso bili leni namigavati na vojaški pomen "rdečega meseca". Če kaj, sta satelita dokazala, da Sovjeti ne zaostajajo v tehničnem razvoju. Tako Vzhod kot Zpad razpolagata z orožji za medsebojno uničenje. Ne bo se torej na lepem zgodilo, kot si nekateri trdoglavi emigranti še predstavljajo, da bodo Američani skupno z Nemci odkorakali v Vzhodno Evropo in ruske stepe, da pokončajo komunizem. Celo svojo prevladujočo uradno politiko "masivnega povračila" Amerikanci na novo prepeštevajo.

Se vse bolj kot na Zpad sta mala satelita, okrožeča okrog zemlje, vplivala na ostale dele sveta. Podžgala sta arabske nasprotnike Zapada. V satelitih so videli potrdilo, da je Zpad, ki ga enačijo s kolonializmom, na šibkih nogah in da je imperialistična politika obsojena na propad. Bosonoge množice v Aziji pač ne morejo doumeti tehničnih podvigov, a vsekakor občudujejo nekaj, kar kroži na nebu in je komunističnega izvora.

Rdeča propaganda je imela veliko slavlje. Sovjeti in njihovi sateliti na zemlji so občudovali mala satelita nad zemljo kot vrhunec sovjetske tehnike. Moskva ju je gonila z vso silo svoje propagande. Brez ozira na to ljudje po vsem svetu upravičeno lahko občudujejo znanstveni uspeh. Človek se je zamislil, koliko zmore, a kako malo je to v primeri z vesoljnimi prostranstvi, katerim je komaj prišel do praga.

Če se obrnemo na naše male razmere - ki so nam kljub majhnosti le pri srcu, saj so slovenske - si lahko le mislimo, kako so spori, ki kalle edinstvo emigracije, neznatni v primeru s svetovnimi problemi. Drugič nam bo morda lažje šla do živega resnica, da države napredujejo kljub komunizmu. Saj so tudi Nemci pod Hitlerjem dosegali velike znanstvene uspehe. Tretja misel, ki se pojavlja, je spoznanje, da ni nič izgubljenega, če komunizem ne bo pokončan z orožjem. Kot idejo ga je mogoče pobiti samo z idejo. Kot veliko laž ga je mogoče pobiti z resnico. Človek se osvobaja zemeljske teže. Težko ga bo držati pod diktaturo, če bo svobodna, demokratična misel napredovala z isto podjetnostjo kot znanstvena. Brez dvoma bo Rusija nekega dne postala vodilna industrijska sila; razvoja v to smer ni mogoče zaustaviti in bi bilo noro, to sploh poskušati. Kajti prav v tem je morda njena in naša rešitev. Ko bo namreč sovjetsko bogastvo rastlo, ko bo z njim rastla tudi izobraženost sovjetskih državljanov, smo trdno uverjeni, da bodo zahtevali od oblastnikov več in da je slednjič ne bo sile, ki bi mogla to preprečiti.

ODSTRANITEV ŽUKOVA

Victor Zorza je končno imel prav, ko je obnovitev hladne vojne s strani Moskve pripisoval notranjim težkočam v Sovjetski zvezi, kjer o blast še ni dokončno ustaljena in jo z "zunanjepolitičnimi nevarnostmi" treba pred sovjetskimi državljani upravičevati trdo roko. To je dovolj nazorno pokazal primer odstranitve Žukova, kateremu so celo na prtili nekakšno odgovornost za zunanjepolitične ekstravagance in s tem posredno za rožljanje z orožjem okoli Turčije in Sirije, čeprav se je maršal tedaj, v času "vojne nevarnosti", nahajal na počitnicah v Jugoslaviji in Albaniji. Vendar drži, da je vloga vojske postajala po Stalinovi smrti vedno močnejša in odločilnejša, dokler niso bili oslabljeni ali omajani ostali elementi notranjega ravnotežja v državi (tajna policija, birokratski aparat, industrijsko vodstvo in inteli = genca) ter sta si končno gledali iz oči v oči le še partija in vojska.

Toda prav zaradi tega, ker bi slejkoprej moralo priti do obračuna med tema dvema partnerjema in nasprotnika hkratu, se nam moskovska razlaga Žukovljeve odstranitve ne zdi popolnoma iz trte zvita, čeprav je v vsej klepetavosti komaj zrno resnice. Uradna objava je med vrstami označila Žukova kot novega možnega Bonaparteja, ki se je hotel povsem osamosvojiti in izključiti ne le partijsko kontrolo nad vojsko ampak celo sleherni njen vpliv.

Dasi je bila ruska revolucija pred štiridesetimi leti edina, ki ni doslej privedla v vojaško diktaturo, jo je vendar strašilo novega Napoleona preganjalo trideset let. V tem strahu pred novim diktatorjem sta si bila složna celo Trocki in Stalin, ki sta se bala, da bi u tегnil kak premočan maršal dvigniti glavo in uničiti revolucijo. Odtod torej likvidacija Tuhačevskega, dasi mu je bila sicer bonapartistična ambicija morda podtaknjena (od drugega maršala, Vorošilova). In glej slučaj: dvajset let kasneje pride tretji maršal, Žukov, in zahteva rehabilitacijo prvega, Tuhačevskega...!

Pred nekaj meseci je bivši ameriški prezident Truman opozarjal na to bonapartistično nevarnost in namigoval, da je bolje imeti opravka s politično mislečimi ljudmi, ki do neke mere upoštevajo politične in družbene zakone in s katerimi je v danih pogojih končno moč skleniti kak kompromis, kot pa se zanašati ali upati na vojsko, ki bi po eni strani sicer res lahko pospravila partijski aparat toda bi po drugi strani prav tako lahko dvignila novega Bonaparteja.

Na to nevarnost je že leta 1953. opozarjal Isaac Deutscher v svoji knjigi "Rusija po Stalinu". Dokler je bila Sovjetska zveza prešibka, da bi mogla hraniti Bonaparteja, ki je možen samo, če lahko osvoji kontinent, ta nevarnost dejansko ni obstojala. Toda kakor hitro so bile stvari postavljene na glavo in stoji Sovjetska zveza v gotovih ozirih že pred Zaruženimi državami, tedaj bi se prav lahko utegnilo zgoditi, da bi se v količkaj ugodnih okoliščinah pojavil ruski Napoleon, ki bi pospravil partijske sekretarje ter korakal naravnost na Kanaal...

Iz tega vidika torej, bi mogla imeti sovjetska poteza odstranitve maršala Žukova in zmanjšanja vpliva vojske morda, ponavljamo: morda, svojo dobro stran. Na vsak način pa drži, da so dinamične možnosti sovjetske države še vedno nepreračunljive.

LEVA, DESNA

Večkrat se dozdeva, da se razvija jugoslovanska zunanja politika kot da bi korakala strumna četa: leva, desna... Enkrat pride v ospredje leva politika, drugič desna. Enkrat se naslonijo na Zpad in se od daljijo od Moskve, potem se približajo Moskvi in odtuje Zapadu. V Washingtonu budno spremljajo te spremembe, da bi odkrili prave vzroke in notranje nagibe titovske zunanje politike in ji prikrojili ameriško. Nam se zdi, da so notranji nagibi titovske politike prav tako po mešani kot zunanji odraz. Trenutno je zakoračila Jugoslavija z levono. V Združenih narodih se zavzema za sprejem ljudske Kitajske, se je

protivila razpravljanju madžarskih dogodkov in je podpirala Češkoslovaško kot kandidata za Varnostni svet. Jugoslovanski časopisi so na strani Sirije, ki jo predstavljajo kot malo državo, katero imperialisti napadajo zaradi njene neodvisne politike. Končno je Jugoslavija, kljub opozorilom na posledice, priznala vzhodno nemško republiko.

Poleg teh točk, kjer se je Jugoslavija danes znašla na strani Vzhoda, titovci že dolgo gonijo svojo pesem o koeksistenci, mirnem sožitju in sodelovanju na osnovi enakopravnosti in nevmešavanja ter brez ozira na notranje ureditve. Ta politika sožitja je kajpak raztegljiva, da o = značuje tudi indijsko, kitajsko in celo sovjetsko politiko. Pojem je pač postal moderen in Tito je bil med prvimi, ki je sledil novi modi, ki danes pomeni komaj še kaj določenega. Kot končno značilnost titovske zunanje politike moramo dodati zavzemanje za razoroževanje in za pomoč nerazvitim deželam preko Zedinjenih narodov.

Ta pomoč bi Jugoslavija seveda prav prišla, ker bi ta bila med prejemniki. Kdo naj bi dajal, titovce ne zanima kaj posebno. Bolj iskreno je zavzemanje za razoroževanje, čeprav je le malo manj sebično. Tito v resnici verjame, da bi bodoča vojna pomenila katastrofo za človeštvo in uničenje sveta. Titovci mnogokrat grajajo zadržanost Zapada, ki ne = če na slepo sprejeti sovjetskih predlogov o razoroževanju, a se vendar ne priključijo brezpogojno na celi črti Vzhodu.

Kljub do tega obnašanju je morda pred kratkim nudila POLITIKA, ko je pisala, da ni alternative rešitve, da razum prevlada nad sumničeni, tako da bi se bilo mogoče sporazumeti o razorožitvi. Pri tem je mislila, da se bo moral Zapad vdati sovjetskim predlogom. Titovci pač menijo, da je socializem neizbežen in da ga SSSR ne bo širila z vojno, ki ne bi pomenila le konec kapitalizma, temveč prav lahko sveta. Treba je le počakati, da se kapitalizem sam poruši. Pri tem jim je vsaj na zunaj malo mar, da Sovjetska zveza rovari in grozi. Samo da ne bo vojne, pa bo vse v redu, si mislijo.

A vendar so bili sami pred nedavnim ogrožani od Sovjetske Rusije. Četudi mislijo, da so tisti časi za zmeraj minuli, jim previdnost le drugače svetuje. Zato se ne morejo popolnoma priključiti Vzhodu. A so se dali le pregovoriti, da so pozabili na svoje lastno stališče o Madžarski in niso v Združenih narodih grajali Sovjetov zaradi vmešavanja, kot so jo lansko zimo in pomladi v domačih govorih. Vsekakor so v zadregi, kam naj se obrnejo. Zapad jih pusti pri miru, Vzhod jih va bi v objem. Zapada ne marajo, ker so pač komunisti. A Vzhod jim je bil zelo nevaren. Zapadu zavidajo blagostanje, a se le še obračajo nanj za pomoč. Vzhod jim je spet obljubil posojila za gradnjo aluminijeve industrije, a prelomljene obljube so še živo v spominu.

Seveda je težnja po samoohranitvi tista rdeča nit, ki se vleče skozi vso jugoslovansko zunanjo politiko. Tako je bilo čisto naravno, da slednjič korakajo vstric s Sovjeti, kar zadeva Madžarsko. Ta jim je namreč končno odprla oči, da prehudo popuščanje ali prevelika liberalizacija komunističnega režima kaj lahko pripelje do njegove zrušitve. Tako so hote ali nehote prisiljeni soglašati s Sovjeti v vseh tistih točkah, ki so življenjskega pomena za sam jugoslovanski režim. To pa jim ne preprečuje, da ne bi še nadalje odklanjali vojaško zvezo z Moskvičani.

Seveda pa je razumljivo, da je Tito jecljal in se ni znebil nobe ne pametne, ko je bil vprašan na televiziji, naj označi jugoslovansko zunanjo politiko. Moral bi reči: Cilj jugoslovanske zunanje politike je, da ohrani mojo kožo celo. A to bi bilo komaj častno priznanje. S tem ciljem, nekoliko raztegnjen seveda na preostale rdeče zvezde, ki svetijo ob maršalu, nadaljuje titovska politika svojo krivo pot. Mir je pač važen za titovce. Obenem upajo v srečo, da Sovjetska zveza le ne bo naenkrat pohrustala Zapada. Tudi neodvisni Jugoslaviji in Titu bi potem bili dnevi šteti.

PRESEDNIKOVA POTOVANJA

V teku slabega leta je g.dr.Miha Krek napravil dve večji potova = nji, na katerih je obiskal precej slovenskih kolonij v zapadni Evropi in se potem po udeležbi krščansko demokratskega kongresa v Braziliji za nekaj dni podal še v Buenos Aires. Ne dvomimo, da mu je osebni stik s Slovenci v mnogočem koristil, da bo laže presojal vprašanja, ki nas ta reajo. Tudi smo mnenja, da take vrste potovanja niti najmanj niso pri = jetna in da zahtevajo od človeka mnogo znoja in nepokoja.

Vendar pa se nam zdi potrebno opozoriti na nekaj pomanjkljivosti, ki jih je seveda moč opravičevati, a jih vendar ni mogoče kar tja v tisti dni odpraviti "s pomanjkanjem časa". Predvsem drži, da je bilo premalo poskrbljeno, ne le v Angliji, da bi dr.Krek prišel v stik s širšim begunskim krogom in ne le zgolj z zaupniki svoje stranke. Če je namreč prevzel mesto predsednika Narodnega odbora, potem mora temu primerno tudi postopati. Zakaj n.pr. ni v času obiska Londona izkoristil prilike, ko so že bili mnogi Slovenci zbrani v "Našem domu", da bi se z njimi kot celoto pogovoril in odgovarjal na morebitna vprašanja? Huje je bilo v Trstu in Gorici, ko g.predsednik ni našel časa, da bi obiskal oba prvaka demokratičnih Slovencev, g.dr.Josipa Agneletta in g.dr.Avgusta Sfiligoja, dasi ni manjkalo časa za politične razgovore z ljudmi, ki so mu strankarsko blizu ali pa se politično niti ne udelejujejo. Upoštevamo, da je g.dr.Krek opravljal v isti sapi vlogo načelnika stranke in zastopnika Lige slovenskih katoliških Amerikancev, v čije odboru tudi sedi, pa še predsednika Narodnega odbora za Slovenijo, kadar je tudi tako naneslo. Če že oba omenjena obmejna Slovenca ne spadata v prvo ali drugo odnosno tretjo kategorijo, ko bi mogla biti bolj upoštevana, da bi ju potujoči g.predsednik obiskal, vendar ostaja dejstvo, da je dr.Agneletto edini svobodno izvoljeni predstavnik tržaških nekomunističnih Slovencev v tamk.mestnem svetu in da je dr.Sfiligoj bil tedaj edini svobodno izvoljeni pokrajinski svetovalec, ki je zastopal demokratične Slovence. Če nič drugega, bi vsaj gola manira zahtevala, da bi ju predsednik Narodnega odbora za Slovenijo posetil.

Iz obiska v Argentini pa smo zvedeli takšno vest, da ji komaj verjamemo, čeprav imamo zatrdilo, da je verodostojna. Toda kljub temu bomo radi objavili popravek, v kolikor nam bi bil z merodajnega mesta poslan. Poročilo pravi, da so dr.Kreka prijemali na sestanku strankinih zaupnikov, zakaj se tudi on bolj ne izjavlja za suvereno slovensko državo, mapka dela prav nasprotno, kot je bil primer v času njegovega obiska Pariza, ko se je odločno izjavil za Jugoslavijo. (O tem je tedaj poročal Klic Triglava.) Dr.Krek je na tako kritiko odgovoril, - zatrjuje poročevalec, - češ da smo Slovenci v Združenih državah poznani samo kot Jugoslovani, da pa je čisto prav, če se vi v Argentini zavzimate za slovensko državo...

Ako je ta vest točna, potem si večje idejno-programatske zmešnjave v begunski Slovenski ljudski strani res ne moremo zamišljati.

PASJA LJUBEZEN

Če ne bi bilo žalostno, bi bilo zares smešno, s kakšnim zagonom in sveto vero so vse mogoče britanske "pasje" družbe in lige zagnale vik in krik ter napisale grmade protestov, ko so Sovjeti poslali na pot okoli zemlje tistega pinča, ki pa še zdaleč ne bi bil deležen take pozornosti, če bi to bila podgana, čeprav je tudi žival. Z zadoščenjem smo torej brali pismo narodnega poslanca g.Douglassa Dodds-Parkerja v dnevnem tisku, ki je javno vprašal, koliko od teh pasjih oboževalcev se je oglasilo, ko so Sovjeti deportirali milijon Čečenov in Ingušev in ko so Karačaji, Balkari in Kalmuki izginili z obličja zemlje. In ko so bili prebivalci Krimске republike izgnani? Je bilo napisanih prav toliko pisem in oddanih prav toliko brzojavk, ko so se sovjetske tanki valili v Budimpešto?

K tej tragikomediji se je oglasil tudi general Anders, češ da se Poljaki čudijo, če je življenje enega cucka v satelitu nad zemljo bolj važno kot pa življenje sto milijonov ljudi, ki trpijo v zemeljskih reki satelitih.

DEKLARACIJA, PISANA S KRVJO

Slovenci v zamejstvu smo letos praznovali štiridesetletnico majniške in krfske deklaracije. Svoboden slovenski tisk v tujini je dostojno orisal pomen obeh deklaracij, ki sta privedli naš narod v jugoslovansko državo. Pravtako se je s hvaležnostjo spomnil pokojnih in še živečih političnih prvakov, ki so leta 1917 hrabro zastopali narodovo voljo. Brez dvoma so se tudi v domovini mnogi v duhu pridružili našim proslavam velikih mož in njih dejanj, ki so neposredno vodila naš prvi korak v svobodo.

V letošnje leto pa je vključena tudi desetletnica deklaracije, ki je bila sestavljena pod vse drugačnimi prilikami kot sta bili majniška in krfska. Ta deklaracija se ni čitala pred parlamentom, ki je štiti imuniteto svojih članov, niti so jo pisali na varnem zavezniškem otoku. Sestavljena je bila v zasužnjeni Ljubljani, izpričevana po oznih ječah in objavljena pred komunističnim vrhovnim sodiščem Ljudske republike Slovenije. Deklaracijo sta sestavila dr. Črtomir Nagode in dr. Boris Furlan. Prvi jo je še istega leta podpisal s svojo srčno krvjo, drugi pa je v letošnjem poletju pritisknil nanjo pečat desetletnega mučeništva. Na tisoče Slovencev, ki so čutili tako kot sta mislila dr. Nagode in dr. Furlan je romalo skozi komunistične ječe in mnogi so vero v te ideale plačali z življenjem.

Vseučiliški profesor dr. inž. Nagode je bil mož, kakršnega more dati le kršna Belokrajina. Bil je borec, ki je hodil po potih svoje vesti, srca in duše, pa bilo to komu prav ali ne. Napake stare Jugoslavije so ga bolele in zato pač ni noben čudež, da je pri nastanku "Osvobodilne fronte" postal njen pristaš. Upal je, da to gibanje prinese slovenskemu narodu lepšo bodočnost. Ko pa so komunisti s svojimi grozodejstvi odvrgli krinko "narodnih borcev" in postali rablji slovenskega ljudstva, se plemenita duša dr. Nagodeta ni mogla pomiriti s tem, da naj bi bil pekel, ki so ga priredili Slovincem komunisti, ono idealno stanje za katero je on delal in se boril skozi vse svoje življenje. Dr. Nagode je s svojo demokratično organizacijo "Stara Pravda" odločno obsodil komunizem in postal mož, ki je v tistih težkih dneh, ko je vsaka kritika komunističnega režima pomenila ječo in celo smrt, vlival Slovincem duh odpora. Vprizorjeni proces ni strl Nagodeta; kakor na vsej življenski poti, tako je tudi na procesu in strelišču ostal mož-junak.

Dr. Boris Furlan, bivši minister in univerzitetni profesor je bil idealist, demokrat, ki se je izoblikoval v krogih tržaške "Edinosti". Nekateri mu zamerijo, da je 1943 izstopil iz Trifunovićeve vlade in se pridružil "Osvobodilni fronti". Če dandanes presojava nesrečne razmere, ki so med vojno vladale v jugoslovanskih političnih krogih v Londonu, se ne moremo dovolj načuditi, kako da se baš ti krogi, ki obsojajo pokojnega dr. Furlana, še niso opogumili obsoditi bivšega kralja Petra II, ki je javno pritisknil "pečat izdajalcev" na čela vseh, ki se nismo pridružili Njegovemu maršalu Titu. Dr. Furlan je bil profesor in ne politik, mehka duša iz dežele sonca in oljk. Borba za svobodo slovenskega naroda in prepričanje, da sta napredek in lepša bodočnost Slovencev mogoča le v pravi demokraciji, sta ga pripeljala v tabor, ki je med vojno baš to tako povdarjal, a v zahrbtnih mislih pripravljaj Slovincem komunistično sužnost. Spoznal je svojo zablodo, da je par let v dobri veri služil komunizmu. Furlan pa je bil mož, ki je imel pogum priznati in obsoditi kar je zagrešil, zato se je že leta 1945 odločno postavil ob stran dr. Nagodetu. Obsojen na smrt in nato pomiloščen na 20 let prisilnega dela je trpel dokler ga težko bolnega niso konfinirali v Ljubljani, kasneje v Radovljici, kjer ga je plačana drhal še tik pred smrtjo javno zasramovala.

Slovenski narod je že uvrstil Črtomira Nagodeta in Borisa Furlana med nesmrtno velikane. Zar borbe za svobodo in človeka vredno življenje sta ga netila, še vedno tli v slovenskih srcih. Ni je sile,

ki bi ta žar zadušila! In prišel bo dan, ko bo njegova iskra prižgala plamenico svobode slovenskemu narodu.

Ob desetletnici "Programatičnih misli o bodoči ureditvi" se tudi Slovenci v tujini klanjamo pepelu dr. Nagodeta in dr. Furlana. Istovčasno objavljam "Programatične misli" v trdni zavesti, da jih slovensko ljudstvo ne prezre, kadar bo v svobodi urejevalo svoj dom.

A.M.G.

Dr. Nagode - Dr. Furlan:

Marca 1947.

PROGRAMATIČNE MISLI GLEDE BODOČE UREDITVE

Zaupamo v bodočnost in človekovo dostojanstvo, ki naj se spet uveljavi in prekvasi našega človeka, da bo videl v rojaku rojaka. Vez, ki bo utirala novo, do danes pri nas neizhojeno pot človeka do človeka od rojaka do rojaka, pa naj ustvarjata pravičnost in ljubezen, ki naj postaneta duhovno gibalo narodove rasti. Zavedamo pa se, da morajo biti dani realni temelji za novo narodovo rast in o njih razmišljati, smatramo za dolžnost vsakogar, ki misli naprej.

I. Naš položaj med drugimi narodi:

Naše načelno pojmovanje naroda in države. Narod nam je najvažnejša življenska skupnost in njegovi koristi podrejamo vse druge javne in osebne koristi. Država obstaja zavoljo naroda in ne obratno. Zahtevamo avtonomno državo Slovenijo. Narodne države se združujejo v večje politične in gospodarske enote, da si zavarujejo boljše gospodarske pogoje.

a) Slovensko narodno ozemlje: Kot enakopraven narod zahtevamo Slovenci možnost avtonomnega narodnega življenja v slovenski narodni državi, ki naj obsega vse slovensko ozemlje, ki je bilo odtrgano od slovenskega narodnega telesa.

b) Odnos Slovenije do Jugoslavije: Slovenija se vključi v zvezno državo Jugoslavijo, ki naj bo zveza enakopravnih držav.

c) Vključenje v višje državne enice: Stremljenje po Zvezi evropskih držav.

d) Slovansko skupnost smatramo le kot stremljenje kulturnega (in event.) gospodarskega sodelovanja svobodnih slovanskih narodov.

2. Notranja ureditev:

Zagotovitev možnosti polnovrednega in svobodnega razvoja v duhovnem in materialnem pogledu. Zato morajo biti dani ustrezajoči gospodarski, socialni in politični pogoji.

a) Gospodarska načela: Gospodarska načela naj temelje na načelu socialne pravičnosti - onemogočanje izkoriščanja človeka po človeku, slabejšega po močnejšem, manjšega naroda po večjem. Nihče ne sme graditi svoje osebne blaginje na račun skupnosti. Vodilno načelo pri urejanju gospodarstva: vse osnovne dobrine gospodarstva naj služijo neposredno narodni skupnosti. Osnovna naloga gospodarske politike: ustvariti zdravo, sorazmerno razvito gospodarstvo, ki bo iz lastnih sil ali pa s koristno zamenjavo nudilo dovolj sredstev za čim popolnejše kritje vseh gospodarskih in kulturnih potreb naroda ter možnost zaposlitve. To je namen narodnega gospodarstva, ne pa čim večji dobiček. Zasebna lastnina se priznava, a se omejuje; tudi ne sme biti temelj družbene in politične premoči. Država ima pravico in dolžnost, določiti in urediti obseg, način in pogoje pridobivanja in meje razpolaganja z zasebno lastnino. Proti zasebnemu lastniku, ki lastnine ne upravlja skladno z interesom skupnosti, mora imeti država sankcije vsch stopenj. - Potrebno je načrtno urejanje gospodarstva: postopno, narodnome gospodarstvu ustrezajoče podružabljenje veleindustrije in veleposesti; državna kontrola nad zunanjo in notranjo trgovino; ureditev kmečkega gospodarstva; podpiranje zadružnega urejevanja lastnine v kmetijstvu, industriji in obrti; sprememba dednega prava. Omeji naj se brezdelno uživanje sadov tujega dela in se določijo maksimalne možnosti dedovanja. - Podrobna

praktična ureditev gospodarstva naj se prilagodi narodopisnim, prirodopisnim in zemljepisnim okolnostim.

b) Socialna načela: Razvoj prave skupnosti ter možnost osebnostnega razvoja in življenjske zavarovanosti vsakega posameznika. Temeljna socialna dolžnost in pravica vsakega poedinca je delo. Ustvari naj se tako razmerje do dela, ki ustreza človekovi socialni in individualni naravi. Vsak naj vrši poklic po sposobnostih in v skladnosti s potrebama skupnosti. Vsako delo, ki služi skupnosti, mora biti dostojno plačano. Eksistenčni minimum naj omogoča tudi najnižjemu delavcu uživanje kulturnih in civilizacijskih dobrin. Za enako delo - enako plačilo! Odloča naj zgolj sposobnost. Zaščititi treba družinski eksistenčni minimum. Človeku mora biti tudi zagotovljen obstanek v primeru nezaposlenosti, onemoglosti, bolezni in starosti. Vsak človek mora imeti vse možnosti zdravljenja, zato naj se zdravniška služba podprži. Vse bolnice in okrevališča naj bodo vsem bolnikom na razpolago.

c) Prosvetna politika: Namen: vzgojiti novega človeka, ki se bo zavedal dolžnosti in pravic v okviru svoje narodne države in pravilno pojmoval naloge svojega naroda v občestvu drugih narodov. Možnost vsakemu do najvišjega razmaha, duhovnega in telesnega. Slabe gmotne razmere ne smejo nikogar ovirati. Vse vzgojne ustanove morajo biti v službi skupnih narodnih ciljih. Mladina naj spozna svoj narod iz pravilno osvetljene zgodovinske preteklosti in neizmernih žrtv. Šolstvo mora biti življenjsko po svojem sistemu, vzgoji in znanstvenem delu.

d) Politična načela: Osnova: Resnična demokracija, politična in gospodarska, ki temelji na etičnih načelih človečnosti, svobode vesti in prepričanja. Taka demokracija ni mogoča ne v boljševisko urejeni državi, a tudi ne v monarhiji kjer je omogočena samovoljnost raznih dvorskih klik. Vztrajamo na republikanski ureditvi države in odločno odklanjamo privilegije poedinčev. Državno in versko življenje sta dva avtonomna svetova, zato naj se izvede ločitev cerkve od države na tak način da bo v korist versko-etičnemu življenju vernikov.

SILA IN MOČ

V zadnjih dneh avgusta so imeli liberali, združeni v Liberalni in ternacionali, svoj deseti kongres v Oxfordu. Nagovor Don Salvadorja de Madariage, španskega filozofa in pisca ter častnega predsednika te internacionale, je bil gotovo med najpomembnejšimi dogodki na tem zborovanju.

Njegovo mnenje je, da smo preživeli napade z leve delno, ker smo bili močni, kadar smo se borili v imenu Svobode, delno pa, ker je bil sovražnik bedast.

"Toda priznati moramo: če se danes nahaja stvar Svobode v duhovni krizi, je to predvsem zaradi naših lastnih napak. Poglavitna greška Zapada je, da se njegovi leaderji, kot kaže, ne zavedajo dovolj prave narave spora, ki zdaj deli svet. Bistvo tega spora je neločljivo povezano z bistvom Svobode.

"Mi smo šibki, ker zlasti v naših mednarodnih odnosih ne razumemo pravilno razliko med Silo in Močjo. Kaj je Sila? Slučajna možnost, v kateri lahko nekdo ukaže poslušnost s pomočjo nasilja. In Moč? Sistem vplivanja in kontrole, osnovan na prostovoljni privolitvi. Sila je zasnovana na strahu. Moč je zasnovana na veri, na prepričanju.

"Papež ima danes prav gotovo večjo moč kot pa v časih, ko je bil papeški vpliv zasnovan na časni sili.

"V tem razlikovanju med silo in močjo se dotaknemo jedra Liberali zma, ker ta postavlja proti vladi sile sistem vlade moči. Ta sistem so svobodni narodi v veliki meri ostvarili v okviru svoje notranje politike. Toda stvar je druga v mednarodnih zadevah: Zapađ še vedno vztraja v svojem sporu s tiranijo na zastareli predstavi, da gre v tej borbi za spor Sile. Dejansko pa se danes boj Svobode ne razvija v mejah Sile ampak v mejah Moči."

(zps)

KAKO JE V JUGOSLAVIJI

Naša emigracija, tako slovenska kot jugoslovanska, se bo morala slej ko prej resno pozanimati o tem, kaj ljudje doma mislijo, kako jim gre in do kolike mere se bodo morali njeni nazori in pogledi v toku časa preusmeriti, da pridejo več ali manj v sklad s pogledi ljudi doma. kot je bilo v Klicu Triglava večkrat povedano, tok sprememb doma teče neizbežno naprej in bilo bi pametno če še ne hvalevredno in koristno izvedeti, v kakšni smeri se ti dogodki razvijajo. Mogoče bo v marsikaterem pogledu to, kar se bo izvedelo, neprijetno, a bo gotovo v vsakem oziru počno. Zanimivo bo izvedeti, kaj mislijo doma navadni ljudje o režimu in bodočnosti, in zlasti kaj o tem mislijo slovenski in ostali jugoslovanski komunisti. Gotovo ideje navadnih članov komunistične partije niso iste kot so bile leta 1945; ugotoviti bi bilo treba, do kolike mere so se njihova stališča spremenila po dogodkih na Ogrskem in na Poljskem, po ponovnem približanju Tita Moskvi, zlasti pa po poslednjih Sovjetskih tehničnih uspehih in znakih, da Hruščov sledi Stalinovemu zgledu, da prevzame v Sovjetski zvezi popolno oblast.

Zato nameravam priobčiti nekaj člankov, iz katerih bi čitatelji dobili nekak pregled položaja doma, tako kot ga gledajo Jugoslovani ali verodostojne in resne osebe ki se zanimajo za takšne razmere. Današnji članek bom v prvi vrsti posvetil pregledu gospodarskega položaja in razen izjav naših ljudi bom navajal tudi znanega angleškega poznavalca položaja v vzhodnoevropskih državah Richarda Lowenthala, kot ga je objavila berlinska revija MONAT v oktobrski številki.

Jugoslovan, ki je pred meseci bil izven domovine, pravi o položaju doma sledeče: "Po mojem mnenju je strogost nekoliko popustila. Za to je možnih več razlogov. Mogoče ljudje na oblasti mislijo, da je ljudstvo bilo že zadosti izgrajeno in da se jim zaradi tega ni treba bati nobenega upora. Sedaj kaže, da je vzpon življenjskega standarda na vrsti. Resnično je sedaj videti več avtomobilov in motornih koles, posebno pogosto Fiat 600. Njegova cena je 800.000 dinarjev, tako da si na splošno to vozilo lahko privoščijo samo direktorji, zdravniki in obrtniki. Široke množice pa so še vedno daleč od motorizacije in dviga življenjske ravni. Slovenci se na splošno jezijo, ker morajo čakati dokler se ne vzdigne življenjska raven pri južnih bratih, to pa zato, ker je tam več ljudi vdanih režimu."

To mnenje je zanimivo, ker iz nekega srbskega vira vidim, da prebivalstvo v Srbiji smatra, da živi slabo, ker režim investira vsa razpoložljiva denarna sredstva v zapadne republike, t.j. v Hrvatsko in Slovenijo. Iz tega bi sklepal, da ne velja niti ena niti druga ugotovitev kar se tiče življenjskega standarda, ampak da jugoslovanski narodi drug drugega dolžijo za ekonomske težave, za katere nosijo krivico samo ljudje na oblasti.

Lowenthal pravi o tem sledeče: "Jugoslavija je seda dosegla stopnjo v kateri so širše plasti prebivalstva začele uživati sadove dolgoletnih reform sicer ne v obliki politične demokracije ampak v obliki večje osebne svobode in predvsem višjega življenjskega standarda.

V primerjavi s preteklim letom - v Jugoslaviji sem bil zadnjič pred 15 meseci - je bilo najbolj očitvidno izboljšanje materialnih razmer. Žene so boljše oblečene, kakovost tekstilnih izdelkov v trgovinah se je izboljšala in njihove cene so se nekoliko približale evropskem povprečju. Bilo je opaziti več motornih koles kot pred enim letom in celo gotovo število privatnih avtomobilov. Inteligenca in manjši uradniki, ki so nekoč s težavo vzdrževali svoje družine, sedaj s ponosom kažejo na nove hladilnike jugoslovanske proizvodnje in ostale skromne luksuzne predmete.

Najvažnejši rezultat kongresa delavskih svetov preteklega junija meseca ni bila toliko razširitev njihovih lastnih pravic v vprašanih upravljanja podjetja kot splošna ugotovitev potrebe, pustiti tehnično bolj naprednim podjetjem v Sloveniji in na Hrvaškem večji delež njihovega dobička, namesto da bi ga odvajali v nerazvite predele države.

Ta mera naj ne bi bila samo spodbuda za zaostala podjetja, da izboljšajo lastno proizvodnjo, apmak tudi da preprečijo emigracijo nezadostno plačanih kvalificiranih delavcev."

Lowenthal piše izključno le o položaju kar se tiče industrijskih izdelkov, ne omenja pa živilskih potrebščin, katerih cene so se v zadnjem času, kot je obče znano, precej dvognile. To potrjuje izjava drugega očitvidca, ki pravi: "Druga stvar ki je od velike važnosti, je ekonmski položaj, ki je obupen. Stanje je bilo v tem pogledu vedno slabo in vkljub vsem poizkusom se ni nič popravilo. V kolikor je sploh neobhodne živilske potrebščine moč dobiti, se je treba zahvaliti ameriški pomoči, a cene kljub temu neprestano rastejo. Plače so sedaj višje, toda niso bile povečane v sorazmerju s porastom cen. Tekstilni izdelki so nekoliko cenejši kot prej, kar omogočuje ljudem, da vsaj ne izgledajo tako bedno kot preje, če že ne morejo biti res dobro oblečeni.

Eden od problemov je, da je največja pozornost bila posvečena razvoju industrije, medtem ko je poljedelstvo bilo zapostavljeno. Industrijska proizvodnja je bila res povišana, toda njeni izdelki so tako slabe kakovosti, da jih ni moč prodati nikjer razen v afriških in azijskih državah, kjer je standard nizek. Zaradi tega ni kaj izvoziti ni tujih valut.

Sedaj ljudje na oblasti uvidijo napake, ki so jih napravili in pokušajo narediti nekaj za poljedelstvo, ki stalno opada, ker so kmetje nezainteresirani in je postopek proti njim bil tako surov v toku preteklih let, da ga ne morejo pozabiti."

Vse kaže, da to mnenje ni več toliko aktualno, ker je jugoslovanska vlada letos izdala mnogo več denarja za poljedelstvo kot v preteklosti in ker je letošnja letina prvič po dolgem času bila izredno plodna, kar bo gotovo v nemali meri pripomoglo k izboljšanju gospodarskega položaja doma.

J.G.

GOSPA CASTLE SE JE ZMOTILA

V oceni Djilasovega "Novega razreda" sem omenil (KT 220.), da je laburistična poslanka gospa Barbara Castle pobijala v "New Statesmanu" gotove Djilasove trditve in med drugim izjavila, da se na primer Dedi- jer svobodno giblje in lahko potuje v tujino. Gospe Castle ni bilo tre- ba dolgo čakati, da so se ji odprle oči. Začetkom oktobra je bilo v i- sti reviji objavljeno pismo, v čigar prvem delu gospa Castle pravi:

'Ali lahko kot oseba, ki je nedavno izrazila v vašem listu veselje nad dejstvom, da je jugoslovanska vlada dovolila Vladimirju Dedi- jerju svo- bodno potovanje v inozemstvo in ki sem navajala to kot primer osebne svobode v Jugoslaviji, zdaj izrazim svojo globoko razočaranje ob raz- kritju, da sem se motila? Očitvidno sem govorila prezgodaj in preveč optimistično. Jugoslovansk odklonitev vize Dedi- jerju, da bi prišel v Anglijo in zasedel mesto lektorja na mančestrski univerzi, je udarec socialistom, ki so bili uverjeni, da jugoslovanska "pot v socializem" more nuditi svobodo razgovora v lastnih vrstah in dovoliti svojim dr- žavljanom svobodo gibanja. Poznavajoč Dedi- jerja več let, vem, da ni bil nič drugega kot učinkovit ambasador socialističnega gibanja, kateremu je posvetil svoje življenje. Resnično sem v zadregi, kako naj razumem razlog za takšno maščevalno dejanje proti njemu.'

V drugem delu svojega pisma gospa Castle protestira proti sod- bi Djilasu, za katero pravi, da bo prinesla več škode kot pa koristi Titovi Jugoslaviji.

J.G.

V decemberski številki KLICA TRIGLAVA, ki bo zaradi predbožičnega navala na pošto izšla že 14. decembra, bomo pričeli objavljati razpra- vo o političnem razvoju prve Jugoslavije, kot nanj gleda g. Fran Erja = vec. Delo bo nato izhajalo predvidoma v štirih nadaljevanjih, nakar bo izšlo tudi v ponatisu kot brošura.

Uredništvo

ŠTEVILKE NE BODO ZBOLJŠALE ŽIVLJENJA DOMA

Prejšnji mesec se je vršilo zasedanje jugoslovanske narodne skupščine, na katerem je bil poleg izpremembe volilnega zakona glavni predmet razprave tako zvani predlog zakona o splošni in osebni potrošnji, ki je dal Titovemu režimu dolgoiskano priliko, da napravi malo propagande o svojih "naporih" za dvig življenjskega standarda ljudi v Jugoslaviji. Narodni poslanci so sicer izvajanjem uradnih poročevalcev ploskali, toda dvomim, da so se mogli iznebiti vtisa, da je relativni dvig v življenjskem standardu prej kot realen in na trdnih nogah. Vse prevečkrat so donele v skupščini besede "če", "ako", in "zavisi od". Naj lepša ilustracija za to je dejstvo, da je izvoz v letošnjem letu za 23% višji od izvoza v isti dobi lansko leto, medtem ko je uvoz večji za celih 42%, kar pomeni, da se je dolg v zunanje-trgovinski plačilni bilanci kolosalno povečal. Vlada je očitvidno jemala v obzir predpostavko, da bo letošnja žetev rekordna, in da bo imela priliko pokriti večji del uvozno-izvozne razlike s kasnejšim izvozom poljedeljskih pridelkov. V tem predvidevanju se, na srečo, ni zmotila, toda zanašanje na letošnjo dobro letino kaže, da se relativno zvišanje življenjskega standarda nima zahvaliti prav ničemer drugemu in da je zato to zvišanje samo trenutnega značaja. V kolikor investicije v poljedelstvu in liberalnejše mere v gospodarstvu ne obrodijo uspeha, lahko pričakujemo, da se bo režim zno va znašel pred velikimi težavami. Ni zato slučajno, da si je režim izbral ravno letošnjo jesen, ko je bilo že očitno, da bo prišlo do dobre letine, za razpravljanje zakona o splošni in osebni potrošnji in za milo trobentanje o uspehih, ki jih je pripisal svoji gospodarski politiki.

Drugo dejstvo, ki govori p'foti temu, da se je stanje doma popravilo, so vse češči prebegi mladih ljudi v Avstrijo in Italijo. Po uradnih avstrijskih podatkih prebegne v Avstrijo vsak mesec okroglo 1000 Jugoslovancev, ki se dele na dve skupini: večjo, ki zapušča domovino zaradi nezaposlenosti odnosno slabega zaslužka, in manjšo, ki beži iz strahu, da bo Jugoslavija spet prišla pod rusko peto. Precej beguncev iz prve skupine mora romati nazaj v Jugoslavijo, ker jih ni mogoče klasificirati kot politične begunce in ker ni nobenega sporazuma z jugoslovansko vlado o reguliranju vprašanja gospodarskih beguncev odn. izseljencev. Število beguncev je tako, da se je morala sedaj zganiti tudi jugoslovanska vlada in priznati, da obstoja v Jugoslaviji nezaposlenost in da bi bilo "pametno", ako bi se vprašanje "gospodarske emigracije" rešilo tudi uradno na mednarodni osnovi. S tem je Titov režim priznal, da uvedba komunističnega sistema ne rešuje automatično vprašanje zaposlitve v neki deželi in da so bile obtožbe v pogledu izseljencev naperjene proti predvojni Jugoslaviji samo pesek v oči tako delavcem doma kot izseljencem v tujini. A Jugoslavija ni edina komunistična država, ki je bila prisiljena priznati, da je pojava gospodarske emigracije posledica nizke zmogljivosti neke dežele in ne kakega kapitalističnega izkoriščanja. Poljska in Bolgarija sta storili to pred njo. Poljska je n.pr. sklenila sporazum z Norveško za zaposlitev enega tisoča Poljakov na norveških ladjah, a Bolgarija je samo letos poslala na delo v Rusijo skoro deset tisoč mladih delavcev.

Poleg hrane, obleke, radio aparatov in zobnih ščetk spada k življenjskemu standardu tudi vprašanje stanovanj. Na skupščini smo slišali zelo upapolno izjavo, da so se sredstva za izgradnjo stanovanj podvojila v primeru z lanskim letom (od 33 na 60 milijard dinarjev) in da lahko pričakujemo "živahno aktivnost" na tem področju. Nepoučen človek bi si predstavljal, da kažejo ti astronomski zneski veliko skrb režima, da reši stanovanjsko krizo. Toda dejstva govore drugače.

Šest novoporočenih parov v enem stanovanju

Konec lanskega leta je bilo v Jugoslaviji 3,644.000 stanovanj (386.000 v Sloveniji) v primeru z 3,463.000 v letu 1950, kar pomeni, da so v sedmih letih zgradili okroglo 200.000 stanovanj odn. povprečno nekaj manj kot 30.000 na leto. V istem času se je število ljudi v Jugoslaviji povečalo za 1,900.000 ljudi, a porok je bilo 1,200.000. Primerjajmo samo število porok s številom zgrajenih stanovanj, pa vidimo, da pride skoro šest novoporočenih parov na eno samo stanovanje - a kje so potem še oni, ki so že poročeni, pa nimajo stanovanja in oni, ki niso poročeni in živijo skupno s svojimi starši, poročeni mi brati in sestrami.

Ako računamo, da živi v Jugoslaviji nekaj več kot 18 milijonov ljudi v 3,650.000 stanovanj, vidimo, da pride skoro pet ljudi na eno stanovanje, t.j. praktično oče, mati in trije otroci. V Sloveniji, kjer je položaj nekoliko boljši odn. kjer je naravni prirastek nekoliko manjši kot v "zaostalih" republikah, pridejo na eno stanovanje okroglo 4 osebe, v "zaostalih" republikah Bosne in Hercegovine pa pet in pol in v Makedoniji nekaj čez šest oseb.

Vsa stanovanja skupaj merijo okroglo 66 milijonov kvadratnih metrov, v Sloveniji 17 milijonov. To pomeni, da meri eno stanovanje okroglo 42 kvadratnih metrov, v Sloveniji 43%. V skladu s številom oseb, ki se nahaja v enem stanovanju, pride torej na eno osebo okroglo osem in pol kvadratnih metrov, v Sloveniji enajst kvadratnih metrov. Ako upoštevamo, da tu niso vračunane samo sobe kot jedilnica, sprejemnica in spalnica, ampak tudi kopalnica, kuhinja in stranišče, potem je jasno, da je prostor, ki pride na eno osebo dejansko še mnogo manjši.

Kaj torej predstavlja onih 60 milijard dinarjev, ki se baje nahaja letos v fondu za izgradnjo stanovanj?

Ako je res, da je 33 milijard, ki jih je bilo v fondu lansko leto, zgradilo 30.000 stanovanj, potem bi 60 milijard moralo zgraditi skoro dvakrat več. To bi bilo pri 315.000 družinah in samcih, ki še vedno nimajo svojega stanovanja, skoro ena petina. Nekaj - toda še zdaleč ne dovolj. Toda pri tem je posebej opazno dejstvo, da onih 33 milijard dinarjev ni zgradilo 30.000 stanovanj! Ta stanovanja so bila zgrajena z ravno polovico tega zneska, medtem ko je ostala polovica neuporabljena iz najrazličnejših razlogov. Gradbena podjetja to žijo, da niso imela dovolj naročil. Tovarne in druge ustanove, ki običajno gradijo velike stanovanjske zgradbe, tožijo, da jim centralna uprava za stanovanjstvo izgradnjo ni preskrbelo odnosno odobrila zemljišča. Centralna uprava spet toži, da ne more dodeliti zemljišča, dokler ni izpeljana urbanizacija mest. In tako dalje. Eden meče krivdo na drugega. A to ni vse. Gradbena podjetja po drugi strani priznajo, da bi tudi v slučaju, če bi imela vsa naročila, načrte in potrdila v zvezi z izgradnjo, ki bi odgovarjala znesku 30 milijard dinarjev, ne mogla graditi stanovanj z večjo naglico, ker nimajo niti dovolj gradbenega materiala niti modernejših strojev, ki bi tempo izgradnje povečali. Po mišljenju arhitekta Miodraga Anastasovića, državnega sekretarja za urbanizem in komunalne zadeve srbske vlade, bo mogoče stanovanjsko stisko v Jugoslaviji rešiti šele v kakih petnajstih do dvajsetih letih.

Ergo, ako jugoslovanska gradbena podjetja ne morejo zgraditi letno več stanovanj kot v vrednosti svojih dvajset milijard dinarjev, kakšen smisel še ima napenjati v skupščini, da je vlada povečala fond stanovanjske izgradnje šestdeset milijard?

Naj bo zakon o splošni in osebni potrošnji še tako bleščeč, dejstvo ostane, da zavisi življenjski standard predvsem od zmogljivosti dežele na eni strani in pametne gospodarske politike vlade na drugi strani. Trenutno ni mogoče reči, da sta si ti dve komponenti življenjskega standarda v ravnotežju.

Lojze Zupan

TRETJI UPORNIK

Milovanu Djilasu in Vladimiru Dedijeru se je sedaj pridružil še Stevan Dedijer, Vladimirov brat, bivši direktor Kidričevega instituta za jedrsko energijo v Vinči. Stevan je odstopil s tega položaja pred dvema leti, ker je nasprotoval političnemu vmešavanju v znanstveno raziskovanje. Letos poleti je objavil v mesečniku BULLETIN OF THE ATOMIC SCIENTISTS, ki izhaja v Chicagu in ga urejuje odbor svetovnoznanih znanstvenikov pod vodstvom dr. Rabinowiča, članek pod naslovom "Znanstveno raziskovanje in svoboda v nerazvitih deželah". V njem je Stevan prišel do zaključka, da marksizem in komunistični režimi zavirajo svobodo znanstvenega raziskovanja. Iz članka je tudi razvidno, da on smatra Sovjetsko Zvezo - in seveda posredno tudi Jugoslavijo - za nerazvito deželo, v kateri komunistični birokrati določajo smer znanstvenega delovanja v skladu s političnimi motivi. V takih deželah, pravi Stevan, je znanstveno raziskovanje tajno iz dveh razlogov: 1) da se prikrijejo vsi eventualni neuspehi in 2) da se dosežene uspehe na dolgo in široko naznanja, kot da bi bili doseženi na nekakšen čaroben način. Edino na ta način - s prikrivanjem in nameranim pomanjkanjem zvez z zunanjim svetom - je možno komunističnim režimom ustvarjati vtis, da dosegajo gospodarske in druge uspehe preko noči.

Trenutno še ni znano, kako so ta članek sprejeli na znanje v Beogradu.

(I.S.)

Večeslav Vilder:

OB PRAVEM ČASU

Naj bi mo dovoljeno malo prostora za pripombo k dolgi razpravi raznih piscev o vprašanju Jugoslavije. Založnik moje knjige "Bika za rogove" g. Vane Ivanović namerava izdati brošuro kot nekak knjižni prospekt, v katerem bi bili poleg mojega komentarja nanizani različni tiskani in pisani odmevi naše emigrantske javnosti. Vse to s tem namenom, da bi postala knjiga dostopna tudi širšim krogom. Dosedanji uspeh? Knjiga se je pokazala aktualna; prišla je, kot so se mnogi izjavili, ob pravem času.

Čeprav je za to treba še dosti časa, se moram že dotakniti precej splošnega mnenja o tendenci moje knjige, ki pa se mi zdi zgrešeno. G. F. Lovrenc je zapisal v "Klicu Triglava" (št. 220) in v "Naši reči" (št. 87.) tole: "Poleg tega brez dvoma deluje še danes jugoslovanska ideologija in tradicija, ki jo je tako lepo opisal v svoji knjigi g. Večeslav Vilder, le da se na žalost ne morem strinjati z njegovimi nepomirljivimi unitaristično-jugoslovanskimi zaključki".

Že takoj v prvem stavku uvoda v svojo knjigo sem naglasil, da knjiga plove proti sodobnemu toku, tako uradnemu komunističnemu kot tudi emigrantskemu, nacističnemu. Zato naj bi se le zadovoljili z minimalnim uspehom: da privedem staro generacijo k razpravljanju, mlado pa k razmišljanju...

Jugoslovanska misel, ki je rodila državo leta 1918., je zašla v globoko krizo. Zato je potrebno, poiskati njen vzrok, da bi ugotovili diagnozo in potem določili zdravilo. Ta prevzeta naloga, da navedem zgodovinska dejstva skozi dve stoletji v razvoju nacionalizma južnih Slovanov v zoščeni a jasni obliki, je glavna vsebina knjige. Nihče ni doslej ovrigel niti eno dejstvo, niti eno navedbo. Iz tega kolikor mogoče objektivnega prikaza zgodovine sem potem izpeljal zaključek, zakaj obstoja sedaj hladna vojna med Srbi in Hrvati.

Tudi v to se nihče od "kritikov" ni upal vtakniti, pač pa večina slovo ugotavlja, da s knjigo propagiram nazaj jugoslovanstvo: proti hrvaškemu in srbskemu nacionalizmu - novi, tretji, jugoslovanski nacionalizem. Po g. Lovrencu - naj mi oprostite - je skoraj videti, kot da sem za nekak ukazni, osovraženi unitarizem.

Na kratko: vsa moja "propaganda" je v tem, da se zaustavi srbsko-hrvatska vojna. Kako? Moja knjiga stremi v prvi vrsti za popolno razorožitvijo Srbov in Hrvatov v njihovem medsebojnem vojevanju in uničevanju. Sredstvo: naj spoznajo svoj postanek in pomen kloro. To je atomska bomba proti ločitvi in hegemoniji.

S propagando so nastale današnje različne "zavesti", ki ne rešujejo ampak vodijo srbstvo in hrvatsvo v pogubo.

Ali si more razumen človek zamišljati, da bi se zamenjavo osnov, ki je ustvarila skupnost l. 1918., s spremembo in z njeno ručitvijo okrepilo hrvatsvo in srbstvo in slovenstvo? Kakor se je Jugoslavija rodila kot logičen izraz razvoja dveh stoletij z zavestjo, da se vsi južni Slovani, tako Srbi kot Hrvati in Slovenci, obdrže in ohranijo kot sami svoji in svobodni pod soncem, tako s svojim današnjim vojskovanjem kopljejo sebi grob. Z načenjanjem vprašanja o drugi osnovi se samo ustvarjajo pogoji za Nedićevo predkumanovsko Srbijo in Paveličevo N.D.H., čije stvarna "oblast" je segala v Zagrebu do Maksimira...

Če etniško nismo eno, kaj naj obdrži to Jugoslavijo? Na to ne vedo govora oni, ki bi hoteli Jugoslavijo, toda s koncesijo treh, petih, šestih različnih in tujih narodov v njej. Ali jo more res samo Titov meč obdržati in čuvati?

V dodatku, zaključku knjige, težim za kulturnim, duhovnim preporodom po tej katastrofi. Za "celo revolucijo brez revolucije. Revolucije duhov brez sile in nasilja..." Zato knjiga ne zagovarja nek centralistični režim novega nacionalizma niti ne meja enih proti drugim, kot nekakšne posebne nacionalne odinice. "Srbstvo, hrvatsvo in slovenstvo bo zamenjalo dosedanjo vsebino spora in mržnje s prizadevanjem za strpnost, in s solidarnostjo s svojim "bližnjim" bo našlo svojo mejo in delokrog v celotni Jugoslaviji. (Str. 162.)

V tem je vsebina tega jugoslovanstva, ki ima svoje korenine in upravičenost v tradiciji skozi dve stoletji ter v težkem in krvavem izkustvu.

PISMO IZ AMERIKE:

ILIJADA

V oktoberski številki torontske "Slovenske države" je g. Lojze Ilija objavil dolg članek pod naslovom "Mihajlovičevstvo - kakor je bilo". Članek sam je predolg, da bi se ga podrobneje loteval, saj vsebuje vse mogoče in nemogoče trditve, od katerih večina z "mihajlovičevstvom" nima prav nobene zveze. Ker pa je glavni dogodek, ki je v članku opisan, tudi meni precej dobro poznan, naj mi bo dovoljeno nekaj pripomb.

V svoji "ilijadi" piše člankar nekako tako-le v zvezi s partizan = skim napadom na gorenjsko vas Lahovče: partizani so vas obkolili in videti je bilo, da bo vsa domobranska posadka pobita. V bližini pa so se nahajali četniki pod poveljstvom svojega "vrhovnega poveljnika" Bitenca ki je nosil domobransko uniformo. Padli so partizanom v hrbet in rešili lahovsko postojanko ter s tem postali - domobranci. Major Bitenc pa je iz nepomenabnega oficirja v hipu postal "zgodovinsko važna osebnost". Prelomil je s tradicijo "mihajlovičevstva", postal spet živ ud narodnega telesa, itd, itd. Uvodoma člankar ugotavlja, da je o tem dogodku zelo do = bro informiran.

Kot član Notranjskega četniškega odreda, o katerem g. Ilija očitno ni bil poučen, sem tiste dni prisostvoval sestanku treh četniških odredov, nekje na gorenjski demarkacijski črti: Notranjskega, Gorenjskega in Dolenjskega pod Marnovim vodstvom. Major Bitenc je res nosil domobransko uniformo; kakšno kapo je imel na glavi, ne vem, a ta je ponavadi bila odločilna. Po sestanku sta Gorenjski odred pod Bitencem in Dolenjski pod Marnom odšla proti Gorenjski, kjer sta se zapletla v lahovsko borbo. G. Lojze Ilija trdi, da je imel Bitenc vsega kakih 50 mož. To = liko je morda res štel Gorenjski odred, a Marnovih fantov je takrat bilo gotovo preko sto. Torej je bilo pred Lahovčami okrog 150 četnikov iz dveh odredov. V vsakem primeru, bilo jih je dovolj, da so razbili partizanski obroč in rešili posadko. Način pa, kako g. Ilija opisuje to "zgodovinsko" odločitev majorja Bitenca, je kaj čuden. Članek je pisan tako, da se človek s strahom približuje višku, ki naj bi bil v tem, da so četniki mirno gledali, kako so partizani klali domobrance. Pa po tem neupravičenem strahu si človek oddahne: četniki so rešili domobrance, v veliki meri prav zato, ker so kot ilegalci imeli svobodo gibanja in so se torej v odločilnem trenutku nahajali blizu Lahovč. V zgodovini pa bo to dejstvo reševanja gotovo ostalo zapisano z zlatimi črkami. Dalje trdi g. Ilija, da je v tistem trenutku "odločitve" major Bitenc zavrgel svoje "mihajlovičevstvo" ter postal domobranec in z njim vsi njegovi fantje, ter tako uničil "mit" o borbi četnikov proti Nemcem.

G. Lojze Ilija, ki je sicer dobro poučen, najbrž ne ve, da so slovenski četniki vsaj že enkrat poprej "zavrgli svoje mihajlovičevstvo". Ko je bil začetkom septembra od partizanov likvidiran Črni vrh nad Idrijo, so partizani z isto usodo zagrozili tudi Hoteršici. Da bi se to ne zgodilo in da bi preprečili partizansko obkolitev Hoteršice, so vse domobranske postojanke poslale svoje fante v zasedo na Žiberše, greben nad Hoteršico. Tja sta pa prišla tudi Notranjski in Primorski četniški odred. Skupno z domobranci iz Vrhnike in Borovnice, Polhovega gradca in Logatca, Horjula in Rovt, smo preležali en dan in eno noč v zasedi, dokler ni nevarnost prešla. Mislil pa, da ni nikomur prišlo na misel, da je naše "mihajlovičevstvo" kakor koli trpelo.

Dalje trdi dobro poučeni g. Ilija, da je bil major Bitenc "vrhovni poveljnik slovenskega mihajlovičevstva", kar je seveda popolnoma netočno. G. Ilija je tudi pomanjkljivo poučen o številu slovenskih četniških odredov in o njihovem številčnem stanju. Trdi namreč, da je bil Bitečev (Gorenjski) odred največji in "menda edini". Dejstvo je, da je bil Gorenjski odred najmanjši in je štel kakih 50 fantov. Notranjski in Primorski odred sta vsak štela okrog 80-100 fantov, Marnov Dolenjski odred pa je imel v svojem najboljšem časi okrog 300 ljudi. Prav toliko je tudi štel Zmagoslavov Štajerski odred. Zakaj četniki niso dosegli večjega obsega, je pa že vprašanje, ki spada v našo domačo politiko. Toda eden od razlogov je verjetno v tem, da so slovenski fantje pravilno čutili, da

v stvari ni nikake razlike med četniki in domobranci, kar se tiče glavne ga vorašanja, borbe proti komunizmu. Razen tega je bil sklenjen sporazum po katerem je vse domobranstvo postalo sestavni del Slovenske armade Ju goslovanske vojske v domovini.

Tudi pri vprašanju uniform g. Ilija ni ravno dobro poučen. Verjetno je večina fantov v četniških odredih nosila domobranske uniforme, a z ju goslovansko "šajkačo". Pokrivalo ali celo le znak na njem je torej odlo čevalo, komu je dotičnik pripadal, ne pa uniforma kot taka. Štajerski odred je bil celo oblečen v gasilske in železničarske uniforme, kar se ve da ne pomeni, da so bili vsi štajerski četniki gasilci oziroma vsi šta jerski železničarji četniki.

Dalje očita g. Ilija "mihajlovičevstvu" borbo za oblast ter zanika, da bi se borilo proti Nemcem. Za "oblast" so se borili v Sloveniji vsi, ki so sploh nosili puško, tudi slovenski domobranci. Bilo bi smešno za nikati, da bi v primeru zmage slovenski domobranci ne zahtevali zase ni kakega glasu pri bodočem urejanju države ali da bi jim kdor koli mogel kratiti to pravico. Kar se tiče borbe proti okupatorju: nihče ni dolžan napraviti samomor, da bi s tem dokazal upravičenost svoje "borbe". Če pa želi g. Ilija točnejših podatkov o četniških borbah z Nemci na Štajerskem, mu bo to prav gotovo uspelo brez posebnega truda. Poleg tega g. Ilija po zablja, da se borba proti okupatorju ni vodila samo s puško; o tem mu lahko marsikaj povedo stotine "mihajlovičevcev", ki so romale v koncentracijska taborišča. Končno je bilo slovensko "mihajlovičevstvo" samo del celote, to je del jugoslovanskega "mihajlovičevstva" in le v tem okviru more biti pravilno ocenjeno.

G. Ilija se je te svoje "ilijade" lotil predvsem iz ogorčenja nad nekom, ki je v Buenos Airesu izjavil, da je treba vsem, ki so se borili proti okupatorju, povrniti škodo in da v to grupo spadajo tudi četniki. G. Ilija pozablja, da je bilo Slovensko domobranstvo vzdrževano predvsem z davki Ljubljanske pokrajine, partizani pa praktično s prispevki vseh pomembnejših industrijalcev in trgovcev; slovenski "mihajlovičevci" so pa - razen, kadar so jim politiki blagovolili dodeliti denar, ki jim ga je v ta namen poslala londonska jugoslovanska vlada - premogli menda enega samega mecena, ki se je drznil plavati proti toku. Če se torej nje mu povrne, kar je žrtvoval, verjetno ne bo blagajna bodoče slovenske dr žave utrpela prevelike škode. Prav tako g. Ilija pozablja ali pa morda nikdar ni vedel, da je bila mnogim slovenskim četnikom, tudi podpisane mu, zaplenjena imovina ter da so bili v tozadevnih objavah Pokrajinske uprave vrženi v isti koš s komunisti.

Zdi se mi, da je g. Ilija postavil ves svoj obširni članek na popolnoma napačno osnovo in s tem nehote piha v komunistični rog. Vprašanje namreč ni: kdo se je boril proti okupatorju, ampak kdo se je boril z a okupatorja. Odgovor je jasen: v Sloveniji prav nihče, vsaj direktno ne. Gotovo pa je, da je imel od vsega tega "bratskega klanja" samo in edino korist - okupator.

"Slovenski državci"

Ne bi se loteval g. Ilije, ker je gotovo vsakdo upravičen do svojega mnenja o dogodkih med našo revolucijo. Toda dejstvo, da je uredništvo Slo venske države takemu skrupcalu odmerili praktično polovico svojega pro= stora, je gotovo zaprepašujoče. "Slovenska država" in ljudje, ki jo izda jajo, si prizadevajo, da bi svoje delovanje čim bolj usmerili v pozitivno in koristno polje. Brezdvoma je pametno, da se nekdo v emigraciji ukvar= ja tudi z mislijo, kaj in kako naj se uredi Slovenija, če se lepega dne znajde sama zase; pa naj bo ta možnost še tako neverjetna. Zdi se mi pa, da slovenska javnost o tem in takem prizadevanju ljudi okoli Države pre malo odnsno sploh nič ne ve, kar da človeku misliti, da tega prizadeva nja sploh nikjer ni razen v zvenečih proklamacijah. "Slovenska država" ima vsekakor najboljše izgleda, da postane vodilni slovenski časopis v A meriki; toda s takim načinom žurnalizma, z jedkimi izpadi proti vsemu, kar spominja na Jugoslavijo, s članki, kot jih objavlja tisti Mirko Geratič, ki ga je v oktoberski številki tiskarski škret tako poredno imenoval "Mikro Geratič", s takim pisanjem svojega cilja list gotovo ne bo dose gel. Če pa ni kaj pisati o pozitivnem prizadevanju in dosedanjih zaključ

RAZGLEDI

KNJIGA O DRAŽI: Dotiskan je drugi zvezek "Knjige o Draži" (založila Srbska Narodna Odbrana v Kanadi, 411 str., cena 5). Ta del obsega dobo od 1944-1946. leta in kakor v prvem zvezku so tudi v tem zbrani članki, ki jih je uredil g. Radoje L. Knežević. Vključeni so tudi nekateri zanimivi dokumenti kot resolucija s kongresa v vasi Ba, govor kralja Petra, s katerim je pozval na priključitev Titu itd. Z ozirom, da sta izšla oba zvezka, skupaj okoli 900 strani, je mogoče dati končno oceno. Tehnično sta knjigi v vsakem pogledu popolni. Vsebinsko pa je jasno, da sta namenjeni izključno za srbsko rabo. Odporniško gibanje v Sloveniji je opisal g. Karel Novak. Članek je nepopolen in pristranski, ker so v glavnem navedene le slabe strani in organizacijska nesposobnost Slovencev. Nekdo od preživelih udeležencev naj bi postavil stvari v pravilno luč. - Odporniško gibanje med Srbi (v glavnem v sami Srbiji,) je prikazano v najlepših barvah; dejansko je urednik zbral tiste članke iz srbskega emigrantskega in izseljeniškega tiska, ki so gibanje tako prikazali. Vsekakor ni krivda g. Kneževića, da ni srbski tisk nikdar pisal o ljudeh kot je bil četniški poveljnik kaptan Radović "Kondor", narednik Janković in nekoliko njima enakih, dasi ti predstavljajo manjšino, vendar znatno manjšino. "Kondor" je n. pr. užival v klanju kmetov, italijanskih ujetnikov in čestokrat tudi nižjih četniških poveljnikov iz drugih odredov. Na svojem področju je vpeljal strahovlado, ki je bila hujša od gestapovske in šele leta 1944. so ga uspeli likvidirati. Njegova in njegove ljubice glava pa sta bili odnešeni v torbi Draži. To je le en primer seveda, toda da bi bil zgodovinski prikaz odporniškega gibanja resničen, je treba, na žalost, zabeležiti tudi take stvari. Šele potem bi bilo moč razumeti in pravilno oceniti ogromne težkoče, pod katerimi je Draža vodil odpor. Težkoče, povzročene ne le od okupatorja in komunistov ampak tudi od strani kralja, jugoslovanske vlade in posameznih njegovih poveljnikov.

RDEČA MATA HARI: Pod naslovom "The Red Mata Hari" je izdal Exposition Press v New Yorku knjigo dr. Milana Šijačkega, velikega "ravnogorca". Gre za življenjepis Vere Pešić, za katero trdi zdravnik Šijački, da je bila članica Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije. Življenjepis (337 strani, 5) je poln seksa, neslanosti, netočnosti in piščeve fantazije. Po nalogu partije, piše dr. Šijački, je Vera vstopila v službo Nemcev, postala ljubica in potem žena dr. Krausa, šefa Gestapa v okupirani Srbiji. Mimogrede je bila ljubica generala Badera, nemškega poveljnika v Srbiji, Tase Dinića, Nedićevega ministra, podpolkovnika Živojina Djurića, Nedićevega poveljnika in majorja Radoslava Djurića, Dražinega poveljnika, (ki je kasneje prešel h komunistom in na Mihailovićevev procesu pričal proti njemu.) Njena prava ljubezen pa je bil partizanski oficir in višji partijski funkcionar Milivoje Perović. Vera je pred koncem vojne zaklala nek Dražin komandant. Kot komunistka, žena gestapovskega šefa itd. je Vera Pešić - trdi dr. Šijački - naredila ogromno škode Dražinemu odporniškemu gibanju, ker je s pomočjo Nemcev, s prevaro, uspela, da spravi s poti znatno število Dražinih borcev. Ona je, pravi avtor, preko Nemcev dejansko upravljala okupirano Srbijo; tako želi prikazati neumnost Nemcev, a nehote pokaže tudi neumnost mnogih Dražinih poveljnikov.

Brez dvoma upa dr. Šijački, da bo Hollywood odkupil pravo, da po knjigi posname film. Medtem ko poskuša gotova skupina Srbov predstaviti Mihailovićevo odporniško gibanje kot nekaj veličanstvenega, dr. Šijački s tako nekusno knjigo pred tujci vse to ruši, kar ga niti malo ne moti, da ne bi samega sebe še naprej predstavljal kot največjega ravnogorca.

Vera Pešić ni bila svetnica, daleč od tega. Toda smešno je, da ji danes tak velik "ravnogorec" na tak način postavlja spomenik.

B. Simonič

Znižujemo naročnino za pol leta vsem novim naročnikom, če se naroče na Klic Triglava do 31. decembra. Dobili bodo šest številčk za 10/- o. dn. 150. Izkoristite to priložnost in naročite list svojim prijateljem kot malo božično darilo. Tako boste pomagali tudi Vašemu listu, Klicu Triglava, obenem pa dosegli, da se Vas bodo prijatelji spomnili vsaj šestkrat v polovici leta, in to le za 10 šilingov ali poldrugi dolar.

UPRAVA

P I S M A U R E D N I K U

SAMOODLOČITEV G. Urednik! V KT 221 želi g. Simonič, naj preciziram, kdaj imajo Hrvatje pravico uporabiti pravico do samoodločbe. Po mojem mnenju morajo imeti Hrvatje in drugi jugoslovanski narodi pravico glasovati o tem, ali hočejo ostati v okviru skupne jugoslovanske države ali ne, in, kolikor na to odgovore pritrdilno, kako naj bo ta država urejena, takoj, ko bo svobodno glasovanje o tem mogoče. Menim, da je postavljanje objektivnih pogojev nemogoče, ker mi ni jasno, kdo naj bi na pr. objektivno odločil, ali je "videti, da skupno življenje ni možno v zares demokratični Jugoslaviji". To je spet mogoče določiti samo s subjektivnim glasovanjem. Poleg tega mi ni jasno, kako bi mogla biti Jugoslavija demokratična, če bo večina Hrvatov proti njej, pa jim tega samo ne bomo dovolili izraziti.

Pri besedah, ki se tako splošno uporabljajo in zlorabljajo kot beseda "demokratičen", je sploh treba zelo paziti. Včasih ne pomenijo ničesar več. Osnovni pomen te besede je "vlada večine". Vlada večine se kaj lahko spremeni v "tiranijo večine", kakor se je celo teoretično zgodilo Rousseau-ju, ki je "voljo večine" proglasil za "skupno voljo", zaradi česar naj bi večina imela pravico manjšino za tase privleči v nebesa. Taka demokratičnost za Jugoslavijo kot celoto še celo ne prihaja v poštev, ker bo spet rodilo samo zdraho, če bo večina, ki bi jo na pr. sestavljali v glavnem samo Srbi in Slovenci, diktirala manjšina, ki bi sestavljala večina Hrvatov. Razvoj Jugoslavije od l. 1918. naprej je jasno pokazal, vsaj meni, da so skupnosti, iz katerih je Jugoslavija sestavljena, vse preveč močno vkoreninjene, da bi mogla demokratična Jugoslavija obstajati brez pristanka vsake izmed njih.

Beseda "demokratičen" ima pa še drugi pomen: vlada večine s spoštovanjem vseh pravic manjšine in posameznikov. Te pravice imamo za "naravne in neodtujljive" in jih ne more odpraviti nobena večina. Te pravice so našteje v raznih "deklaracijah človeških pravic" od francoske in ameriške pa do najnovejših, ki jih sestavlja OZN. Na splošno se danes met te pravice prišteva tudi samoodločba. Tako bi morala demokratična Jugoslavija Hrvatom priznati pravico do odločitve, ali hočejo ostati v Jugoslaviji ali ne, v tistem trenutku, ko bo postala demokratična, če bi hotela biti demokratična.

Jaz sam sem odločno za Jugoslavijo, kljub temu pa je ne želim vsiljevati nikomur. Prepričan sem, da je potreba in želja po skupni jugoslovanski državi dovolj močna, da bo zmagala tudi v popolni svobodi oziroma prav v popolni svobodi, ker ji je doslej razvno vsiljevanje izpodnašalo tla. Upam pa, da bodo vsi Jugoslovani dovolj pametni, da bodo sprejeli "dejansko stanje", t.j. Jugoslavijo, kakršna je danes, brez komunističnega režima, za izhodišče urejenemu odločanju, ali naj ostane še naprej in kakšna naj bo. Če ne bomo hoteli odločati o tem z glasovanjem, se lahko zatečemo edino k orožju in se spet pobijemo med seboj. Kdor noče pristati na načelo, da večina na določenem ozemlju odloča o usodi tega ozemlja ob spoštovanju pravic manjšine, in vztraja na Veliki Hrvaški do Drine ali na Veliki Srbiji od Djevdjelije do Srbskih Moravic, po mojem mnenju naravnost kliče k medsebojnemu klanju in preprečuje uspešen boj proti tiraniji, ki trenutno tlači vse jugoslovanske narode. Morda je zelo nerealistično pričakovati pameti od Slovencev, Hrvatov, Srbov itd., toda zdi se mi, da se je tako prodrzno zanašati na zdrav razum svojih rojakov danes edini izhod.

F. Lovrenc.

KLIC TRIGLAVA izhaja okoli 20. v mesecu in ga izdaja "Slovenska Pravda". Njeno mišljenje predstavljajo samo oni prispevki, ki so podpisani od izvršnega odbora. - Naročnina za list znaša v Veliki Britaniji £ 1.4.0 na leto odnosno 6/- na četrt leta, v Severni Ameriki pa \$ 3.50 letno za navadno in \$ 7.00 za letalsko dostavo, drugod pa odgovarjajoča protivrednost.

NAŠ NASLOV :

B M / TRIGLAV - LONDON WC-1